

JAARVERSLAG 2015 A.A, BREDIUSSTICHTING

In vele opzichten was 2015 voor de A.A. Brediusstichting een jaar dat veranderingen aankondigde: Met ingang 2016 trekt de stichting zich terug in de oostvleugel van het kasteel. Victoria van Aalst, directeur van de Brediusstichting gedurende meer dan 30 jaar, gaat met pensioen, maar zet haar werk wel voort. De stichting blijft cursussen, symposia, lezingen en concerten organiseren, maar op een wat soberder wijze. De ridderzaal waarin de activiteiten altijd plaatsvonden, blijft daarvoor in gebruik, maar de boeken verhuizen naar de oostvleugel. Vanaf het nieuwe jaar is het beleid meer gericht op het financieel ondersteunen van op ons terrein belangrijke projecten dan de laatste jaren het geval kon zijn.

Dit omslagpunt vroeg om een bijzondere activiteit. Voor het concert op zondag 6 december, heeft de stichting daarom het beroemde Franse koor ORGANUM o.l.v. Marcel Pérès uitgenodigd, dat zeer oude gezangen van de kerk van Rome en de Benevento opnieuw liet klinken. Wij kijken met plezier terug op een prachtig concert met een grote opkomst.

Lezingen en studiebijeenkomsten

25 januari: *ODESSA – MYTHEN OVER EEN RUSSISCH-JOODSE STAD IN OEKRAÏNE.*

Dr. Peter van Nunen, vertelde over de jonge, kosmopolitische havenstad Odessa. Ottomaanse, Russische, Europese en vooral Joodse invloeden bepaalden de bloei en het drama van de stad. Naast het boeiende verhaal van de historie was er ook aandacht voor literatuur en muziek. De Joodse kroniekschrijver Isaak Babel werd besproken en er werden liederen beluisterd, want ieder verhaal over Odessa gaat mank, wanneer niet ook aandacht besteed wordt aan de fameuze dievenliederen uit de Moldavanka.

30 januari, 27 februari en 27 maart: *DIDASKALÍON V - oosters christendom en westerse cultuur – 'HET EVANGELIE LEZEN SAMEN MET DE VROEGE KERK'*

Zes studiebijeenkomsten op drie dagen o.l.v. drs. Leo van Leijzen. De Wereldraad van Kerken heeft in 2013 een Engelstalige uitgave gepubliceerd (Reading the Gospels with the Early Church) over dit thema. Dit boekje is geschreven vanuit de visie dat de auteurs en geloofsgetuigen van de eerste vierentwintig eeuwen van het christendom tot het erfgoed van alle christenen behoren. En daarmee, voegen wij toe, 'erflaters' van onze cultuur zijn. Bij de keuze van de bijbelgedeelten en de kerkvaderteksten liet Didaskalíon zich door deze Wereldraad-publicatie leiden.

1 februari: *EXOPLANETEN, ZOEKTOCHT NAAR EEN TWEEDE AARDE'*

Een buitenbeentje binnen het lezingenaanbod! In zijn voordracht ging Drs. Arno Krielen in op het feit dat anno 2014 het bestaan van honderden planeten buiten ons zonnestelsel, de zogenaamde exoplaneten, met zekerheid is vastgesteld. Onderzoek in de komende jaren zal moeten uitwijzen of er ook exemplaren tussen zitten die lijken op de aarde: met een rotsachtige bodem, vloeibaar water, een atmosfeer en misschien leven.

9 februari: *GRIEKSE VOLKSMUZIEK, WAT KOMT DAAR ALLEMAAL BIJ LUISTEREN?*

Muzikaal omlijstte presentatie door Michiel Koperdraat. Griekse volksmuziek kent allerlei regionale stijlen, de *dhimotiká*, die enorm van elkaar verschillen. Op een muzikale reis - die voerde van Thracië naar de Pontos, van Smyrna naar de eilanden Naxos en Kreta, en van

Macedonië naar Epirus - vertelde Michiel Koperdraat over de verschillende stijlen, liet muziekfragmenten horen en gaf voorbeelden op authentieke instrumenten en met zijn stem.

28 maart: *'HEDEN: DE BLIJDE BOODSCHAP VAN VREUGDE!'*, *ICONEN ALS EIGENTIJDSE GELOOFSVERKONDIGING*, symposium i.s.m. de Katholieke Vereniging voor Oecume.

Op deze dag – met Leo van Leijssen als dagvoorzitter – stonden wij stil bij de 'werking' van iconen als hedendaagse geloofsverkondiging. De studiebijeenkomst was bedoeld voor alle mensen die zich geraakt weten door iconen als verbeelding van het Mysterie, als een uiting van geloof en spiritualiteit; kortom, voor kenners en niet-kenners. De dag stond ook in het teken van Geert Hüsstege's vijftienvijftigjarig jubileum als iconograaf. Een indrukwekkende lezing was die van de Vlaamse iconenschilder Joris van Ael.

22 november: *HET KRUIS: POSITIEF OF NEGATIEF SYMBOOL?*

In de voordracht van drs. Wil van Leeuwen kwamen diverse onderwerpen aan de orde: Symbool en betekenis; het kruis als voorchristelijk en als christelijk symbool; het christelijk kruis als vredessymbool en als oorlogssymbool; het christelijk kruis als oecumenisch vredessymbool tussen de kerken; van de kleine oecumene tussen de kerken naar de grote oecumene op wereldschaal; de mens als dagelijkse en eeuwige kruisdrager.

Cursussen

24 januari, 21 februari, 26 september, 24 oktober en 28 november: *CONVERSATIE NIEUWGRIEKS VOOR GEVORDERDEN* in de vorm van rondetafelgesprekken in het Grieks, o.l.v. Panagiota Fameli, Pinelopi Motsenigou en Marianthi Michailidou

10 jan., 21 febr., 21 mrt., 18 april, 16 mei, 17 oktober, 21 november en 19 december: *SPREEK- EN LUISTERVAARDIGHEID RUSSISCH VOOR GEVORDERDEN*.

Docenten Tatjana Polman en Victoria van Aalst kozen de actualiteit, filmfragmenten, literaire werken en de moderne geschiedenis van Rusland als onderwerpen voor conversatie. Ook vertaalkwesties kwamen aan de orde. Aan de grammatica werd door middel van probleemgerichte oefeningen aandacht besteed.

7 februari en 10 oktober: *(OUD)KERK-SLAVISCH*

Met docenten Hans Thuis en Victoria van Aalst lazen de cursisten teksten uit het Oude Testament en vergeleken deze met woord en beeld op iconen. Daarnaast werden altijd weer ontwapenende gedeelten van de Oudrussische kronieken, die veel hagiografisch materiaal bevatten, gezamenlijk vertaald en besproken.

22 t/m 25 mei: *MUZIEK IN KASTEEL HERNEN*,

Masterclasses viool en piano voor jonge musici vanaf 10 jaar, gegeven door Ilona Sie Dhian Ho en Michail Markov. Voor de vijftiende maal werd het jaarlijkse 'Muziek in kasteel Hernen' georganiseerd. De cursus is bedoeld als ondersteuning van en aanvulling op de reguliere studie van aankomende, jonge musici.

Op 25 mei vond het altijd weer roerend mooie *SLOTCONCERT* plaats, uitgevoerd door de deelnemers aan de cursus. Wat is het muzikale talent in Nederland toch groot!

12 t/m 19 juni: *INTENSIEVE CURSUS ICOONSCHILDEREN* o.l.v. de Roemeense icoonschilder Cristinel Ioan Pâslaru.

Thema voor de te schilderen icoon was voor de gevorderden een relatief sobere voorstelling van 'De Ontslapenis van de Moeder Gods' en voor de beginners het portret van de H. Barbara. Voor deze iconen werkte Pâslaru details uit op vergrote schaal in de elkaar opvolgende fasen in het schilderproces. Deze detailtekeningen bleken van groot nut te zijn voor de deelnemers.

Concerten

De Brediusstichting hecht eraan een podium te bieden voor de vele getalenteerde musici van met name klassieke muziek.

8 februari: *DONATEURSCONCERT: ROMANCERO, HET VERHAAL ACHTER DE MUZIEK.*

Musici: Mirjam Wesselink de Barrientos, sopraan, en Michael Benedik, gitaar.

Aan de hand van eeuwenoude romances van minstrelen, dichters en troubadours werd een duizend jaar lange reis gemaakt van de Middeleeuwen tot het vroege heden.

22 maart: Concert: Lucie Štěpánová, cello, en Ksenia Kouzmenko, piano. Op het programma stonden werken van Beethoven, De Falla en de Tsjechische componisten Josef Páleníček en Miloslav Kabeláč.

25 mei, Tweede Pinksterdag : *SLOTCONCERT VAN DE INTENSIEVE CURSUS 'MUZIEK IN KASTEEL HERNEN'*, waaraan alle deelnemers een bijdrage leverden. Toehoorders waren weer van harte welkom. De belangstelling was, zoals andere jaren groot.

Zondag 8 november: Daria van den Bercken, pianorecital. Op het programma stonden werken van o.a. Händel, Scarlatti en Chopin.

Zondag, 6 december: Ensemble Organum - Marcel Pérès, Jean-Etienne Langianni, Frédéric Tavernier en Antoine Sicot - 'Old Roman and Beneventan Chant'.

Organum is opgericht in 1982 in Frankrijk door de musicoloog en zanger Marcel Pérès en richt zich in samenwerking met musicologen en historici op de bestudering, de herinterpretatie en het uitvoeren van zeer vroege muziek. Hoe deze zeer oude muziek ooit geklonken heeft, blijft een punt van discussie. Soms klinken interpretaties als een eenvoudige versie van het westerse gregoriaans, soms, op basis van historische gegevens, als voor- of vroeg-Byzantijnse muziek. De vroege kerkmuziek ontstond onder invloed van o.a. oude Griekse tradities. In zijn fraaie interpretaties zoekt Pérès duidelijk naar de relatie tussen westerse en Byzantijnse kerkmuziek.

De Brediusstichting nodigde *Organum* uit om een bijzonder omslagpunt in de geschiedenis van de stichting te onderstrepen. Om het grote aantal geïnteresseerden de kans te geven deze unieke voorstelling bij te wonen moest uitgeweken worden naar de H. Judocuskerk van Hernen.

26 december, Tweede Kerstdag: Concert door de in Hernen langzamerhand bekende Lucie Štěpánová, cello, en Ksenia Kouzmenko, piano.

Symposia

Internationaal symposium, 4 t/m 6 december

'BYZANTINE CHANT, RADIATION AND INTERACTION': BYZANTINE CHANT AND ITS INTERACTION WITH THE OTHER MEDIEVAL CHANT REPERTORIES.

De aandacht tijdens dit symposium ging uit naar muzikale uitwisselingsprocessen in de Middeleeuwen. Aan deze bijeenkomst nemen de volgende musicologen deel: Svetlana Kujumdzieva, Bulgaarse traditie; Simon Marincak, Roetheense traditie; Svetlana Poliakova, Russische traditie; Magdalena Kuhn, Koptische traditie; Haig Utidjian, Armeense traditie; John A. Graham, Georgische traditie; Alexander A. Lingas en E. Makris, Griekse traditie; Maria Alexandru, Roemeense traditie; Marcel Pérès, Latijnse traditie; Nina-Maria Wanek en Gerda Wolfram, Latijnse traditie en middeleeuwse interactie; Christian Troelsgård, vergelijkende muziekwetenschap.

Te zijner tijd worden de akten van dit symposium weer gepubliceerd in de serie Eastern Christian Studies, Peeters Press Leuven.

OVERIGE ACTIVITEITEN

Publicaties

- Gewerkt werd aan de uitgave van de akten van het symposium East and West in the Medieval Eastern Mediterranean III.
- Vergaande ondersteuning werd verleend aan de totstandkoming van de vertaling van de Oudrussische kroniek van Nestor door Hans Thuis, die ook in 2015 uitkwam bij uitgeverij van Tilt onder de titel: Nestorkroniek: De oudste geschiedenis van het Kiëvse Rijk. Voor deze uitgave werd door de Brediusstichting een subsidie verstrekt.

Tuinmarkt

Op de eerste zaterdag van juni maakt de Brediusstichting i.s.m. de Stichting Geldersche Kasteelen de organisatie Tuinmarkt Kasteel Hernen mogelijk. Dit is een sfeervolle tuinmarkt voor de echte tuinliefhebber, georganiseerd door een enthousiaste groep vrijwilligers uit de omgeving. Deze markt onderscheidt zich als echte specialiteitenmarkt. Meer dan 40 gedreven kwekers waren aanwezig, en de markt werd bezocht door ruim 1.600 bezoekers. De tuinmarkt wordt georganiseerd door vrijwilligers en de opbrengst gaat jaarlijks voor de helft naar een goed doel - deze keer was dat Woonzorglocatie de Weegbree in Wijchen - en voor de helft naar het subsidiefonds van de A.A. Brediusstichting. De Weegbree heeft de donatie besteed aan het inrichten van een binnentuin.

Samenwerking met derden

De Stichting Vrienden van de Orthodoxe Kunst heeft voor haar activiteiten in 2015 zeven keer gebruik gemaakt van de ruimtes van Kasteel Hernen.

De samenwerking tussen de A.A. Brediusstichting en de Stichting Geldersch Landschap en Kasteelen, de Stichting Vrienden van de Orthodoxe Kunst en de Katholieke Vereniging voor oecumene in Den Bosch verliep goed. Planningen worden afgestemd.